

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PERSONALHISTORISKE SAMLINGER

— GENEALOGISK TIDSSKRIFT —

UDGIVET

AF

TH. HAUCH-FAUSBØLL.

ANDET BIND

(4. Aargangs 4. Hefte — 7. Aar-
gangs 8. Hefte inkl.)

KJØBENHAVN.

DANSK GENEALOGISK INSTITUTS FORLAG.

A. ROSENBERGS BOGTRYKKERI.

1913.

Nogle Oplysninger om den ældste kendte Mand af Slægten Garde.

Ved Th. Hauch-Fausbøll.

Om Stamfaderen til Slægten Garde findes der i den af Justitsraad Elvius leverede Stamtavle over Slægten i Danske Patriciske Slægter følgende Oplysninger: »Hans Christenssøn Garde, der 1674 blev Byfoged og Hospitalsforstander i Frederiksstad, var fra Gaarden vestre Gahre i Spangereid i Christianssand Stift, hvorefter Slægten utvivlsomt har taget sit Navn«. Da den Underretning, man her faar, er meget mangelfuld, skal jeg i det følgende samle, hvad der foreløbig vides om ham.

Den bedste Underretning faar man af en egenhændig Ansøgning ¹⁾ fra 1704, der lyder saaledes:

Stormechtigste Monarch Allernaadigste
Arfue Konge oc Herre,

For Eders Kongl: Maytts Naadige føder, Nedkaster ieg Høybedagede fattige Mand mig udj allerdybeste Underdanigheds Ydmyghed, min Slette tilstand at tilkiende gifue, Som hafuer for Aarsaget, først iche alleeniste ved 2de v-löckelige Ildebrande mist 2de gaarde og Godtz udj Fridrichstad i Norge, for det Andet ved den reduction i Norge schede med en Stor deel Saugers Afschafelse, miste 3de Saugmøller, der ved Lid Nogle Tusinde Rixdr. Schade, End oc Lid merckelige Söeschade, oc derforuden i den forige fransche Krig af de Engelsche, Skib oc Godtz frataget som af her hosføjede mine Pretentioner Allernaad. fornehmis Kand, oc der Ved Total ruineret, Siden opholt mig hos min Sal. Suoger Doctor Hendrich Gerner, forige Biskop udj Wiborg, oc Aar effter Andet wentelig formodet

¹⁾ Norske Ansøgninger til Kongen, henhørende til Rentekammeret, 1699—1719. Hr. Kontorchef F. C. Sommer har velvilligst gjort mig opmærksom paa denne Ansøgning.

Nogen refussion for samme Pretentioner, till at komme igien udj Handel med, Saa at ieg, der till forne udj Told oc Andre Rettigheder, Aarligen nogle Tusinde Rixd. hafuer Kundet Contribuere, nu maa Lide Nød til Lefnets ophold; oc som ieg Allerunderdanigst har bevist min troe Thienniste I forige Krig ved den Nordsche Armade, da ieg allernaadigst var betroet Provi- antforvalters Embede, oc var med da de 2de Svensche Armader nembliq den første som af Gen. Maj. Mørner, oc den anden af Graf Pontus de la Garde blef com- manderede, som ved Oddevald udj Bahuslehn total blef Slagen, oc alle deris Attollerie oc Bagage kom til Bytte, saa oc var med da den Festning Venners- borg udj Suerig, oc Marstrand udj Bahuslehn med de 3de faste graamurede Schantzer, nembliq Carlsten, Hæd- vigsholm oc Rapport blef indtagen huilche 3de Befest- ninger af den sal. Herre Guldenløw blef kaldet Chri- stiansten, Charlotte oc Fridrich, oc en Schantze, som bem. sal. Herre der foruden sammestedt for Haufnen lod anlege kaldet Gùldenløw; ved samme Festningers Erobrelse blef ey alleeniste Bahuslehn, mens enda gandsche Dalsland udi Suerig satte udj Contribution till vores Armades Subsistantz. Huor ved ieg beviste min allerunderdanigste troeplichte Thieniste, oc effter Kri- gens Endschab blef ieg allernaadigst forordnet at vere Raadmand udj Fridrichstad som ieg 22 aastid iche alleeniste troelig oc forsuarlig betiendte, medens imid- lertid adtschellige profitable Forslaug til Landsens, oc det kongelige Arfuehuusis Indkombst Gaufn oc Nøtte indgifuert; da allernaadigste Arfue Konge oc Herre ieg som nu paa min Høye Alder maa lide Nød oc fast cri- pere, beder ieg allerunderdanigst Eders Kongl. May^{tt} som Landsens Fader, hvis Naade oc allernaadigste Velgierninger strecker sig vide till manges Oprethold, ieg oc |nest Gud| hafuer en fast Haab oc Troe, at Eders kongel. May^{tt} mig en ringe Naadespenge al- lernaadigst vilde forunde i Henseende end ydermehre

min allerunderdanigste troe forpligtede Thieniste, Eders kongl. Maytt oc mit Fæderne land at bevise, for saadan høye kongl. Naade schal ieg (indføde Nordmand) iche aflade vdj mine dagelige Bønner at jhukomme, at den allerhøyeste Gud vil löcksallig Giøre Eders kongl. Maytt oc det kongelige Arfuehuus med ald den löcksallighed oc Velsignelse, som af Gud kan bedis, oc Himmelen formaar, forblifuer

Eders kongl. Maytts
Troforpligtede Arfue-Vndersot oc Ringe
Tienner.
H. G a r d e.

Kiöbenhauffn, dend 14. October

A^o 1704.

Ansøgningen er bilagt med følgende Skrivelse fra Assessor i danske Kancelli Søren Rasmussen:

V. Erede Sr Hanß Christensen Garde.

Eders indsendte Reigning paa 24081 Rdr. 2 # 2 Sk. for den Skade, som I pretenderer Eder at være tilfoyet ved Eders Skib (Cornelia kaldet) dets Opbringelse i England, har ieg erholdet, oc vill formode I derfor nyder refusion effter billighed lige ved andre hans kongl. Maytts: Undersaatter i samme Tilfelde, Jeg forblifver

Eders tienistvilligste

Søfrin Rasmussen

Haffniæ, d. 9. Juli

A^o 1694.

14. April 1674 fik Garde Bestalling som Byfoged i Frederiksstad i Stedet for Niels Nielsen, der var suspenderet formedelst de hannem overbeviste grove Forseelser, ¹⁾, men allerede 23. Sept. s. A. udgaar der Befaling til Ulrik Frederik Gyldenløve, at han skal afkræve Garde Bestallingsbrevet, da den suspenderede Niels Nielsen Bering igen maa betjene sin Bestilling som Byfoged i Fæstningen Frederiksstad ²⁾.

¹⁾ Norske Reg., n. D., Nr. 45.

²⁾ Norske Teg., n. D.

1674 6. Maj tilskøder Oberst over det oplandske Reg. Fr. Gersdorff til Sandegaard, Generalkvartermester ved den norske Armé og Overingeniør Vilhelm Coucheron samt Oberstløjtnant og Kommandant i Frederiksstad Morten Jørgen Rechling (!) til Roklingsholm paa Kongens Vegne hans Christensen Garde, hans Hustru Edle Frandsdatter og deres Arvinger frit og frelst til evindelig Odel og Ejendom en Tomt og Plads paa det gl. Torv i Frederiksstad næst ved Præsidenten Cramerus Tomt, som strækker sig ud til Kirkegaardsmuren Øster og Vester 24 Alen og udi Sør og Nør indtil Sal. Doctor Peder Hegerfeld's Tomt, 60 Alen, alt med Siællands Alenmaal, tilligemed hvis Ager og Eng hannem til forskrevne Tomt efter dets Uddeling af Magistraten sammesteds kan tilfalde. Skødet blev kgl. konfirmeret 1679 16. Marts ¹⁾).

1674 31. Marts var der udgaaet et Kongebrev om, at de af Frederiksstads Indbyggere, der opførte deres Bygninger af Grundmur, skulde nyde Skattefrihed i 30 Aar, medens dem, der byggede Tavl- eller Bindingsværk, skulde have Skattefrihed i 20 Aar ²⁾). Garde benyttede sig heraf og opførte en Bygning med Bindingsværk og Sten, formentlig paa den ovenomtalte Tomt, men det lader til, at det ikke gik saa glat med Skattefriheden, som Forordningen paabød, thi 1678, 8. Juli fik Statholder Gyldenløve Brev, at Garde maa nyde den Frihed, han i Henhold til Forordningen kan tilkomme ³⁾).

1681 5. Nov. fik Garde Bestalling som Raadmand i Frederiksstad med Bevilling til at være fri for at svare til umyndiges Arveparter, Byens Indtægter, Udgifter og Regnskaber, der før hans Tid er passeret ⁴⁾).

Endelig udgaar der 1687, 26. Marts et Kongebrev til Præsident Bernhardus Cramerus i Frederiksstad, at

¹⁾ Norske Reg., n. D., Nr. 42.

²⁾ Norske Tegn., n. D., Nr. 12.

³⁾ Norske Tegn., n. D., Nr. 11.

⁴⁾ Norske Reg., n. D., Nr. 131.

han gør rigtig og forsvarlig Afregning med Hans Christensen Garde, anlangende, hvad han med Rette kan have at prætere for hans Raadmandsbestilling, Løn og andre Rettigheder, siden den Tid han med sine Regnskaber for hans Proviantforvalters Bestillings-Forretning rejste hidned. saa og den Anordning gøres, at han, hvis hannem derefter tilkommer, uden videre betalt vorder ¹⁾).

Senere har jeg ikke fundet Garde omtalt. I Ansøgningen af 1704 kalder han Biskop Henrik Gerner for sin Svoger. Biskop Gerner levede i et 44-aarigt Ægteskab med en Fæster til Biskop Bircherod i Aalborg Dorthe Jensdatter og er for bekendt en Mand til, at man ikke skulde vide Besked med hans ægteskabelige Forhold, han kan altsaa ikke have været gift med nogen Søster til Garde, med hvem han er jevnaldrende. Ogsaa med hans Hustrus Søkende ved man god Besked, og der er heller ikke her Plads for noget Svogerskab til Garde ²⁾). Det er derfor det rimeligste at søge dette gennem et Giftermaal mellem Garde og en Søster til Gerner, men da nu Garde, som ovenfor anført i 1674 var gift med Edle Frantsdatter og Biskop Gerner's Fader hed Thomas, maa Garde havde været gift 2 Gange. Vi kender 4 Søkende af Henrik Gerner ³⁾): Thomas, Hans, Martha og Karen. Kun om den sidste findes der Oplysning paa Stamtavlen hos Giessing, nemlig at hun var gift med Borger i Kjøbenhavn Oluf Jensen; om Hans kan vi ad anden Vej oplyse, at han 1678 og 79 var Proviantforvalter i Landskrona ⁴⁾). Han har altsaa omtrent samtidig været i samme Stilling som Garde, hvad der jo ogsaa kan være et Fingerpeg mod et Slægtskab mellem dem, men et endnu vigtigere Vidnesbyrd har man i Familietraditionen i Slægten Garde

¹⁾ Norske Tegn., n. D., Nr. 56.

²⁾ Ivf. Stamtavlen i Hofman's Foundationer V, S. 90.

³⁾ Ivf. Stamtavlen i Giessing's Jubellærere I, S. 332.

⁴⁾ Hirsch' Militærpersonalia.

om, at „den skal være kommen til Norge fra Frankrig og da rimeligvis over Skotland“¹. thi da der ikke er Tvivl om, at Slægten paa Mandssiden er af god norsk Oprindelse, maa den udenlandske Afstamning søges paa Spindesiden, men Biskop Gerner's Farfader var netop indvandret fra Skotland. Jeg tror derfor at turde fastslaa, at Garde's Svogerskab med Gerner, maa hidrøre fra et Ægteskab mellem Garde og Gerner's Søster, formentlig den ovennævnte Martha, men hvorvidt hun har været hans første eller anden Kone kan foreløbig ikke oplyses.
